

Олег Миколайович Ємець,

доктор юридичних наук, доцент,

Національна академія внутрішніх справ (м. Київ),

кафедра оперативно-розшукової діяльності;

 <https://orcid.org/0000-0002-0864-2302>,

e-mail: navd.ukr@yandex.ua

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ У ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРАВопОРУШЕННЯМ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ**

На підставі проведеного аналізу чинної практики роботи правоохоронних органів щодо протидії кримінальним правопорушенням проти моральності визначено сучасні особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами в цій сфері. Сформульовано авторське поняття взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності, надано загальну характеристику таких суб'єктів, а також висловлено певні рекомендації з використання їх можливостей працівниками оперативних підрозділів Національної поліції під час виявлення, документування та розслідування цих кримінальних правопорушень.

Ключові слова: взаємодія, кримінальна поліція, моральність, оперативні підрозділи, протидія кримінальним правопорушенням, розслідування.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

В Україні протидія кримінальним правопорушенням проти моральності кореспондується з міжнародно-правовими зобов'язаннями, взятими державою у зв'язку з приєднанням до низки міжнародно-правових актів. Задля захисту суспільної моралі створено спеціалізовану нормативно-правову базу та відповідні органи влади різного рівня. У КК України кримінальні правопорушення проти моральності передбачено статтями 297–304 розділу XII «Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності»¹. Серед цього переліку варті уваги кримінальні правопорушення, пов'язані із сексуальними відносинами, відповідальність за які визначено у ст. 301 «Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.12.2020).

предметів», ст. 302 «Створення або утримання місць розпусти і звідництво» та ст. 303 «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією». Попри різні точки зору щодо доцільності легалізації проституції в нашій країні та допустимості самостійного свідомого вибору такого способу заробітку, навряд чи втягнення особи у сферу надання сексуальних послуг, особливо дитини, або організацію заняття проституцією, звідництво для розпусти, створення й утримання місць розпусти можна вважати нормою сучасного суспільного життя.

Оперативні підрозділи Національної поліції відіграють ключову роль у виявленні злочинів проти моральності, документуванні протиправної діяльності, а також беруть участь у їх розслідуванні. Проте постає питання щодо того, чи є ці підрозділи самодостатніми в контексті провадження такої роботи, а також чи оптимізуватиме їхню діяльність взаємодія з іншими зацікавленими суб'єктами. З огляду на це актуальною видається проблема взаємодії у протидії злочинності, для вирішення якої необхідно приділити увагу висвітленню сутності такої діяльності, а також розкрити сучасні особливості взаємодії оперативних підрозділів з іншими уповноваженими й зацікавленими суб'єктами у сфері протидії кримінальним правопорушенням проти моральності.

Стан дослідження проблеми

В Україні проблеми, пов'язані із протидією злочинам проти моральності, в різні роки досліджували на рівні дисертацій І. О. Бандурка («Кримінально-правова характеристика злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків», 2010 р.), О. О. Козленко («Протидія оперативними підрозділами ОВС України злочинам, пов'язаним з обігом порнографічних предметів», 2015 р.), В. В. Кузнецов («Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності», 2013 р.), С. Г. Кулик («Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам проти моральності», 2016 р.), Л. С. Кучанська («Поняття та система злочинів проти моральності у кримінальному праві України», 2007 р.), А. В. Ландіна («Кримінально-правова охорона моральності в Україні», 2005 р.), В. О. Макарова («Протидія злочинам, пов'язаним з сутенерством або втягненням особи в заняття проституцією», 2015 р.), В. О. Морозова («Адміністративна відповідальність за правопорушення проти громадської моралі», 2003 р.), В. Ю. Мосяженко («Оперативно-розшукове та криміналістичне забезпечення виявлення та розслідування злочинів у сфері суспільної моралі», 2015 р.), А. В. Плотнікова («Кримінальна відповідальність за організацію заняття проституцією», 2010 р.), І. І. Припхан («Конституційно-правові засади захисту суспільної моралі», 2011 р.), С. П. Репецький («Суспільна моральність як об'єкт кримінально-правової охорони», 2010 р.), О. П. Рябчинська («Боротьба з розповсюдженням порнографічних

предметів і творів, що пропагують культ насильства і жорстокості», 2002 р.), Т. А. Шевчук («Сутенерство та втягнення особи в заняття проституцією: кримінологічна характеристика та запобігання», 2011 р.) та інші науковці. Разом із тим, незважаючи на обґрунтовану потребу в цьому, предметом досліджень не були сучасні особливості роботи оперативних підрозділів з виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень проти моральності у взаємодії з іншими органами влади, міжнародними та неурядовими організаціями тощо.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у визначенні особливостей взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності, що сприятиме вирішенню проблеми наукового забезпечення роботи правоохоронних органів у цій сфері.

Зважаючи на сформульовану мету, *завданнями* наукової статті є розкрити поняття взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності, висвітлити її сучасні особливості, а також надати рекомендації працівникам правоохоронних органів з використання можливостей окремих органів влади, міжнародних і неурядових організацій під час виявлення, документування та розслідування цих кримінальних правопорушень.

Наукова новизна дослідження

На підставі проведеного аналізу чинної практики роботи правоохоронних органів щодо протидії кримінальним правопорушенням проти моральності визначено сучасні особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами в цій сфері. Крім того, сформульовано авторське поняття взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності, надано загальну характеристику таких суб'єктів, а також висловлено певні рекомендації з використання їх можливостей працівниками оперативних підрозділів Національної поліції під час виявлення, документування та розслідування цих кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу

Значення взаємодії зумовляється тим, що загальної мети боротьби зі злочинністю можна досягти тільки спільними й узгодженими зусиллями різних органів, служб і підрозділів, які відрізняються своїми конкретними завданнями, функціональними обов'язками, організацією та способом дії [1, с. 27]. У тлумачному словнику термін «взаємодія» визначено як взаємний зв'язок між предметами в дії, а також погоджену дію між ким-, чим-небудь [2, с. 85]. Як основу на

законі сумісну або узгоджену за метою, часом і місцем діяльність органів і посадових осіб із метою найбільш успішного та ефективного виконання завдань кримінального судочинства трактує поняття взаємодії у правоохоронній діяльності А. П. Дербеньов [3, с. 6].

Проведений аналіз широкого спектра поглядів щодо поняття взаємодії загалом та у правоохоронній діяльності зокрема дає можливість висловити власне бачення визначення цього терміна. Так, *взаємодією підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами протидії кримінальним правопорушенням проти моральності* є передбачена чинним законодавством та угоджена за часом, місцем і послідовністю проведення система певних взаємодоповнюючих дій, зокрема обмін інформацією, спрямованих на реалізацію повноважень оперативних підрозділів у цій сфері з використанням можливостей інших зацікавлених суб'єктів, до яких слід віднести:

- підрозділи Національної поліції, які не є оперативними;
- інші правоохоронні органи;
- інші державні органи й органи місцевого самоврядування;
- неурядові організації та окремих громадян;
- міжнародні організації, а також закордонні правоохоронні органи та органи влади.

У межах протидії кримінальним правопорушенням проти моральності підрозділи кримінальної поліції взаємодіють з іншими підрозділами Національної поліції, передусім слідчими. Ураховуючи вимоги Інструкції з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України, організація взаємодії підрозділів кримінальної поліції з органами досудового розслідування у протидії злочинам проти моральності може забезпечуватися шляхом:

- комплексного використання сил і засобів усіх підрозділів органів поліції під час досудового розслідування кримінальних правопорушень проти моральності;

- створення для всебічного, повного та неупередженого дослідження обставин кримінального провадження за кримінальними правопорушеннями проти моральності слідчо-оперативних груп із включенням до їх складу працівників оперативних та інших підрозділів органів Національної поліції, а в разі необхідності – міжвідомчих слідчо-оперативних груп;

- ефективного контролю за своєчасним та повним виконанням оперативними підрозділами доручень слідчих про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;

- якісної підготовки матеріалів з проблемних питань діяльності органів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень проти моральності та їх обговорення на колегіях (нарадах) МВС, Національної поліції України, ГУНП, спільних

колегіях і нарадах з іншими правоохоронними й державними органами, прийняття конкретних і ефективних управлінських рішень¹.

Організаційні аспекти взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні розкриваються у відповідній Інструкції². Аналіз викладених у ній положень свідчить про відсутній окремого розділу, який би передбачав взаємодію під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень проти моральності. Проте Інструкцією регламентується взаємодія щодо розслідування пов'язаних кримінальних правопорушень, зокрема вчинених проти статевої свободи та статевої недоторканності особи, а також у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (кіберзлочинів). Також у ній висвітлюються особливості організації взаємодії під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених членами організованих груп і злочинних організацій.

У межах протидії злочинам проти моральності підрозділи кримінальної поліції взаємодіють також з іншими підрозділами Національної поліції, зокрема дільничними офіцерами поліції та патрульними, яким надходить інформація щодо обставин учинення різних кримінальних правопорушень, у тому числі таких, за які передбачено відповідальність статтями 301, 302 та 303 КК України³. Завдання, напрямки й особливості організації діяльності дільничних офіцерів поліції визначаються у спеціальній Інструкції⁴.

Важливим напрямком роботи підрозділів кримінальної поліції у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності є постійна взаємодія з іншими уповноваженими суб'єктами згідно із

¹ Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17> (дата звернення: 14.12.2020).

² Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : затв. Наказом МВС України від 07.07.2017 № 575 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 14.12.2020).

³ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.12.2020).

⁴ Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції : затв. Наказом МВС України від 28.07.2017 № 650 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17> (дата звернення: 14.12.2020).

Законом України «Про захист суспільної моралі», тобто Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством культури України, Державним агентством України з питань кіно, Державною митною службою України, Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення як такими, що здійснюють контроль за додержанням законів у сфері захисту суспільної моралі в межах своєї компетенції¹. Крім того, повинна бути налагоджена взаємодія з іншими зацікавленими органами державної влади та місцевого самоврядування.

Під час взаємодії підрозділів кримінальної поліції у протидії злочинам проти моральності з іншими суб'єктами необхідно враховувати їх повноваження та правовий статус, а також можливості, які можна використати для досягнення спільної мети. Слід наголосити на важливості у протидії підрозділами кримінальної поліції кримінальним правопорушенням проти моральності забезпечення безперервного обміну інформацією з неурядовими організаціями та окремими громадянами, які долучаються до такої роботи. Сьогодні створено цілу низку подібних організацій у різних регіонах України, які допомагають особам, утягнутим до сфери надання сексуальних послуг і виготовлення порнографічних матеріалів, особливо дітям. Відповідно їм стає відомою інформація щодо обставин учинення кримінальних правопорушень проти моральності, яка становить оперативний інтерес для підрозділів кримінальної поліції. Крім того, такі організації можуть допомогти у встановленні речових доказів, отриманні показань свідків і потерпілих.

У цьому контексті особливо вагомим є роль Міжнародного жіночого правозахисного центру «Ла Страда – Україна», завданням якого є сприяння протидії сексуальній комерційній експлуатації дітей, їх використанню в проституції та порнографії. Саме на базі цієї громадської організації забезпечується робота національних «гарячих ліній» з питань запобігання торгівлі людьми та насильству, а також захисту прав дітей. Крім того, постійно підтримується робота електронної «гарячої лінії» з протидії дитячій порнографії в інтернеті, зокрема її організація та адміністрування її сайту².

Актуальним питанням у протидії злочинам проти моральності залишається забезпечення взаємодії з правоохоронними органами інших держав, адже, як справедливо зауважують М. І. Смирнов і

¹ Про захист суспільної моралі : Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15> (дата звернення: 14.12.2020).

² Громадська організація «Ла Страда – Україна» : сайт. URL: <http://la-strada.org.ua> (дата звернення: 14.12.2020).

Р. В. Комісарчук, злочинні угруповання, які діють на території України, установлюють стійкі зв'язки з аналогічними організованими групами за кордоном [4, с. 81]. Взаємодія оперативних підрозділів із закордонними правоохоронними органами здійснюється завдяки заснованій 7 вересня 1923 р. Міжнародній комісії кримінальної поліції, яка з ухваленням у 1956 р. відповідного статуту була перейменована в *Міжнародну організацію кримінальної поліції – Інтерпол*. Інтерпол є міжнародною міжурядовою організацією, яка наділена певними ознаками, що визначають її статус як суб'єкта міжнародного права й учасника міжнародних відносин. 25 березня 1993 р. уряд України ухвалив Постанову про Національне центральне бюро Інтерполу, згідно зі зміненою редакцією п. 1 якої взаємодія правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав щодо вирішення питань боротьби зі злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни, здійснюється лише через Національне центральне бюро Інтерполу¹. Об'єктом, який взаємодіє, є Національна поліція.

Виконання завдань і функцій, покладених на МВС, щодо формування державної політики з питань міжнародного співробітництва та контролю за реалізацією державної політики з питань міжнародного співробітництва структурними підрозділами апарату МВС забезпечує Департамент міжнародного співробітництва МВС. Взаємодія оперативних підрозділів у протидії злочинам проти моральності з правоохоронними органами інших держав забезпечується Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції.

У структурі директорату з окремих видів злочинів Генерального секретаріату Інтерполу створено спеціальний відділ протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми, до завдань якого, зокрема, належать координація співробітництва правоохоронних органів держав – членів Інтерполу у справах щодо злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, з метою сексуальної експлуатації, розповсюдження дитячої порнографії, ведення банку даних порнографічних зображень неповнолітніх, ідентифікація потерпілих у справах про транснаціональні злочини, пов'язані зі створенням та розповсюдженням дитячої порнографії.

У Конституції України проголошено незворотність європейського курсу України, а також закріплено стратегічний курс держави на

¹ Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 року № 220 : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 968 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/968-2017-п> (дата звернення: 14.12.2020).

набуття повноправного членства України в Європейському Союзі¹, чим обумовлюється актуальність взаємодії з *Європейською поліцейською установою (Європол)*, яка розпочала роботу в січні 1994 р. Рішення Ради ЄС про її створення², яке було ухвалено 6 квітня 2009 р., замінило Конвенцію про Європол та було чинності 1 січня 2010 р. Компетенція Європолу згідно зі ст. 4 Рішення охоплює, серед іншого, організовану злочинність і деякі інші тяжкі форми злочинності, які зачіпають дві або більше число держав-членів таким чином, що, з огляду на масштаби, тяжкість і наслідки відповідних злочинів, виникає нагальна потреба у спільних діях держав-членів. До таких тяжких форм злочинності, зокрема, належить комп'ютерна злочинність (саме за допомогою комп'ютерів з використанням всесвітньої мережі відбувається розповсюдження порнографічних предметів), а також торгівля людьми. Елементом останньої слугує експлуатація, яка включає в себе, зокрема, експлуатацію проституції іншої особи або інші форми сексуальної експлуатації, діяльність з виробництва, продажу або збуту матеріалів дитячої порнографії. Відповідно до ст. 5 Рішення функції Європолу передбачають підтримку, що надається державам-членам під час виконання покладених на них завдань щодо збору й аналізу інформації, яка надходить з інтернету, з метою допомогти їм виявити протиправні діяння, вчинення яких спрощується або відбувається за допомогою інтернету.

14 грудня 2016 р. в м. Гаага (Нідерланди) було укладено Угоду між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво, метою якої є встановлення відносин співробітництва між Україною та Європол для підтримки України та держав – членів Європейського Союзу в запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами міжнародної злочинності в певних сферах³, що є аналогічними до визначених у Рішенні Ради ЄС про утворення Європолу⁴, зокрема шляхом

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 14.12.2020).

² Рішення № 2009/371/ПВД Ради про створення Європейського поліцейського відомства (Європол) : від 06.04.2009 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a78 (дата звернення: 14.12.2020).

³ Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво : від 14.12.2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16 (дата звернення: 14.12.2020).

⁴ Рішення № 2009/371/ПВД Ради про створення Європейського поліцейського відомства (Європол) : від 06.04.2009 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a78 (дата звернення: 14.12.2020).

обміну інформацією між Україною та Європолом. Національним контактним пунктом для України, який діє як центральний контактний пункт між іншими компетентними органами України та Європолом, визначено відділ із взаємодії з Європолом Національної поліції України. Компетентними органами в Україні, які згідно з національним законодавством відповідають за запобігання та боротьбу з кримінальними правопорушеннями, зазначеними в цій Угоді, також є Національна поліція та МВС України. Крім обміну інформацією, ст. 4 Угоди передбачається, що співробітництво може включати в себе обмін спеціальними знаннями, загальними зведеннями, результатами стратегічного аналізу, інформацією щодо процедур кримінальних розслідувань, інформацією про методи запобігання злочинності, участь у навчальних заходах, а також надання консультацій та підтримки в окремих кримінальних розслідуваннях. Важливо, що сторони згідно зі ст. 9 домовилися посилювати співробітництво в межах цієї Угоди шляхом відрядження офіцера(-ів) зв'язку від України. Європол на власний розсуд також може прийняти рішення щодо відрядження власного офіцера(-ів) зв'язку до України.

Дедалі активнішою стає взаємодія в різних сферах і напрямках діяльності, як, наприклад, участь у спільних операціях, семінарах, робочих зустрічах, тренінгах. Взаємодія з Європолом відбувається під час проведення міжнародних операцій, зокрема з перекриття каналів вивозу з України до Євросоюзу жінок для сексуальної експлуатації [5, с. 57].

Актуальним питанням щодо протидії кримінальним правопорушенням проти моральності є налагодження та підтримка взаємодії з різними міжнародними й іншими організаціями, які не займаються правоохоронною діяльністю, проте яким, з огляду на специфіку їхньої роботи, стає відомо про їх учинення, в тому числі під час надання допомоги особам, втягнутим у проституцію або порнобізнес. Глобальною міждержавною організацією в міграційній галузі, яка тісно співпрацює з урядовими, міждержавними та громадськими установами й організаціями, є *Міжнародна організація з міграції* (МОМ), заснована у 1951 р., штаб-квартира якої знаходиться у м. Женева (Швейцарія). Представництво МОМ в Україні було відкрито в Києві в 1996 р., коли Україна отримала статус країни – спостерігача МОМ. У 2002 р. Верховною Радою України було ухвалено Статут МОМ 1953 р. та зміни до нього 1998 р.¹ МОМ надає комплексні послуги з розвитку потенціалу, зокрема поліції, слідчих, прокурорів і судових органів. Це

¹ Про прийняття Статуту Міжнародної організації з міграції та Змін до Статуту : Закон України від 11.07.2002 № 114-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-IV> (дата звернення: 14.12.2020).

передбачає тематичні тренінги, технічну допомогу, встановлення робочих контактів із країнами транзиту та призначення, сприяння взаємній правовій допомозі, управління ресурсами, надання обладнання, зміцнення механізмів захисту постраждалих і свідків тощо¹.

Однією з найстаріших і нині діючих є *Міжнародна організація праці* (МОП), заснована у 1919 р. урядами різних країн для підтримки міжнародного співробітництва у справі забезпечення миру в усьому світі та зменшення соціальної несправедливості за рахунок поліпшення умов праці. У 1946 р. МОП стала першою спеціалізованою установою ООН, штаб-квартира якої знаходиться в м. Женева (Швейцарія). Особлива її риса – тристороння структура, у межах якої здійснюються переговори між урядами, роботодавцями та працівниками. Україна є членом МОП з 1954 р. Організація докладає зусиль до того, щоб залучити передусім трудові інститути до масштабних дій проти сексуальної експлуатації².

У січні 1995 р. набула статусу міжнародна *Організація з безпеки і співробітництва в Європі* (ОБСЄ). Її місією в Україні було відкрито 24 листопада 1994 р., а 13 липня 1999 р. було підписано Меморандум про взаєморозуміння між ОБСЄ та урядом України щодо створення нової форми співробітництва³, ратифікований 10 лютого 2000 р. Це співробітництво базується на плануванні, виконанні та моніторингу проектів між відповідними органами влади України та ОБСЄ і її інституціями. У Плані дій ОБСЄ, зокрема, значна увага приділяється протидії різним виявам проституції та іншим формам сексуальної експлуатації, а також виготовленню та обігу дитячої порнографії.

Певні можливості для взаємодії підрозділів кримінальної поліції з правоохоронними органами інших країн дає участь у *ГУАМ*, що мало статус об'єднання відповідно до Ялтинської хартії 2001 р., але з ухваленням у 2006 р. Статуту, ратифікованого у 2008 р., його було перетворено на міжнародну регіональну організацію під назвою «Організація за демократію та економічний розвиток – ГУАМ», куди увійшли Азербайджан, Грузія, Молдова та Україна (Узбекистан членство

¹ Протидія торгівлі людьми Міжнародна організація з міграції : сайт. URL: <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi> (дата звернення: 14.12.2020).

² Глобальный Альянс против принудительного труда: глобальный доклад, предоставленный в соответствии с механизмом реализации Декларации МОТ об основополагающих принципах и правах в сфере труда // Международная конференция труда : 93-я сессия 2005 г. Доклад I (B): Международное бюро труда. Женева, 2005. 115 с.

³ Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) щодо створення нової форми співробітництва : від 13.07.1999 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_309 (дата звернення: 14.12.2020).

призупинив)¹. Правовою основою взаємодії слугує Угода про співробітництво між Урядами держав-учасниць ГУУАМ у сфері боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів 2002 р.², затверджена Кабінетом Міністрів України того самого року, а також Протокол до неї 2008 р.³, затверджений Кабінетом Міністрів України у 2010 р. У ст. 1 Угоди закріплено, що сторони відповідно до національного законодавства своїх держав будуть здійснювати співробітництво, серед іншого, щодо боротьби з організованою злочинністю та злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій і комп'ютерних мереж. Взаємодія здійснюється на підставі запиту про сприяння, який направляється в письмовій формі, але в невідкладних випадках може передаватися усно або через електронні засоби зв'язку, з наступним письмовим підтвердженням протягом 72 годин.

Таким чином, нами розглянуті лише основні аспекти взаємодії у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами, хоча їх перелік можна продовжувати далі, особливо з огляду на зусилля багатьох неурядових організацій у цій сфері.

Висновки

Проведене дослідження особливостей взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності дає змогу дійти певних висновків. Так, протидія кримінальним правопорушенням проти моральності передбачає залучення до проведення відповідних заходів широкого кола суб'єктів, які визначаються залежно від конкретної ситуації, а також від їх повноважень і компетенції. Підрозділи кримінальної поліції взаємодіють з іншими суб'єктами як складова Національної поліції. Організація взаємодії оперативних підрозділів з правоохоронними органами інших держав забезпечується через Департамент міжнародного співробітництва та європейської інтеграції МВС і

¹ Статут Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ : від 23.05.2006 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/886_002 (дата звернення: 14.12.2020).

² Угода про співробітництво між Урядами держав-учасниць ГУУАМ у сфері боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів : від 20.07.2002 // ЛІГА Закон : сайт. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU02115.html (дата звернення: 14.12.2020).

³ Протокол до Угоди щодо співробітництва між Урядами держав-учасниць ГУУАМ у сфері боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів від 20 липня 2002 року : від 04.12.2008 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888_010 (дата звернення: 14.12.2020).

Департамент міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України. Така взаємодія може відбуватися, зокрема, у формі обміну оперативно значущою, криміналістичною й іншою інформацією про злочини проти моральності, обміну архівною інформацією, виконання запитів і доручень за оперативно-розшуковими справами, взаємного сприяння у проведенні оперативно-розшукових заходів та заходів оперативного (ініціативного) пошуку, негласних слідчих (розшукових) дій, спільного здійснення спеціальних операцій, а також обміну досвідом роботи і проведення міжвідомчих наукових досліджень з питань оперативно-розшукової діяльності та кримінального процесу. При цьому використовуються можливості Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерполу, членом якої є Україна, а також Європейської поліцейської установи (Європолу), з якою укладено Угоду про оперативне та стратегічне співробітництво.

У протидії кримінальним правопорушенням проти моральності взаємодія підрозділів кримінальної поліції не повинна обмежуватися лише співпрацею з іншими національними та закордонними правоохоронними і державними органами, вона також має передбачати співробітництво з міжнародними та неурядовими організаціями, які, з огляду на специфіку своєї діяльності, теж докладають зусиль до боротьби із цим злом і надають допомогу особам, втягнутим у проституцію та виготовлення порнографічних предметів, особливо якщо це діти. До таких, передусім, слід зарахувати Міжнародну організацію з міграції, Міжнародну організацію праці, Організацію з безпеки і співробітництва в Європі, Міжнародну регіональну організацію «Організація за демократію та економічний розвиток – ГУАМ», Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна». Визначені за результатами проведеного дослідження особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами у протидії кримінальним правопорушенням проти моральності можуть бути використані працівниками правоохоронних органів, а також ученими під час проведення подальших наукових розробок у цій сфері.

Список бібліографічних посилань: 1. Михайличенко А. О. Взаємодія з оперативними підрозділами та правоохоронними органами. *Науковий вісник Львівського юридичного інституту МВС України*. 2004. № 1. С. 26–32. 2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2003. 1440 с. 3. Дербенев А. П. Взаимодействие следователя и органа дознания при расследовании преступлений : учеб. пособие. М. : Юрид. лит., 1983. 72 с. 4. Смирнов М. І., Комісарчук Р. В. Криміналістична характеристика економічної організованої злочинної діяльності. *Право України*. 2007. № 3. С. 79–85. 5. Гаврилюк В. І., Дубина В. І., Данилюк М. П. Актуальні

аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України на напрямку протидії торгівлі людьми. Київ : Цифра, 2007. 171 с.

Надійшла до редколегії 17.12.2020

Yemets O. M. Specific Features of Interaction between Criminal Police Divisions and Other Subjects within Counteracting Criminal Offenses against Morality

The author has defined the peculiarities of the interaction of criminal police units with other entities in counteracting criminal offenses against morality, which should help to solve the problem of scientific provision of the activities of law enforcement agencies in this area. Taking into account the set purpose, the specifics of the object and the subject matter of the research, the author has chosen the methodological tools. During the research the author has used the system of methods of scientific cognition: formal logic (abstraction, analogy, deduction, induction, synthesis) for the detailed clarification of the content of the considered issues; empirical – during the experimental study; method of system analysis – to determine the directions of introduction of innovative approaches to solve the problem; theoretical – during the study of scientific and educational literature; modeling – in the study of certain objects by modeling their individual features.

Based on the analysis of the current practice of law enforcement agencies in combating criminal offenses against morality, the author has defined the current features of the interaction of criminal police units with other entities in this area. Besides, the author has formulated own concept of the interaction of criminal police units with other entities in combating criminal offenses against morality; has provided general characteristics of such entities; and has highlighted some recommendations on the use of their capabilities by operative units of the National Police during the detection, documentation and investigation of these criminal offenses.

It has been established that criminal police units interact with other entities as part of the National Police. In fact the capabilities of Interpol and Europol are used. Besides, cooperation with other international and non-governmental organizations is envisaged. Certain features of the interaction of criminal police units with other entities in combating criminal offenses against morality can be used by law enforcement officers, as well as scholars in conducting further research in this area.

Key words: interaction, criminal police, morality, operative divisions, counteraction to criminal offenses, investigation.

